

Азербайжан пионери

Азербайжан ЛККИ МК вэ В. И. Ленин адына пионер тэшкилаты Республика Шурасынын органы (1938-чи илден чыхыр)
«Пионер Азербайджана» Орган ЦК ЛКСМ Азербайджана и Республиканского Совета пионерской организации им. В. И. Ленина

№ 13 (2619) 16 ФЕВРАЛ 1972-чи. ИЛ. Гижэти 1 ган.

Мина'ыл РЗАГУЛУЗАДА

ТИШЕМИЛИ БАХ

лар да Орханын сүфрөсүнө гоняг олдурар. Чөрөк гырынтыларындан једилөр.

Сонра бир-бир, нөвбө илә һоманыб стоканын ғырагына гондулар. Стокандан су ичдилөр. Агагдан сүфрөја бир тут ашду. Овазакки сыгырчыи ону биринчи гапды. Икинчиси туту онун димдијиндөн алды. Ики сыгырчыи далаһанда учуңгусу туту гаһыб гагды. О бирилер дө бир-бир учуб кетдилөр.

Орхан онларын далынча баха-баха деди:
— Ај дөчөллөр!.. Агагча тут долдур, сиз иса бир тут үчүн далаһырсыңыз!..

Бирдөн сөзчөлөр, сыгырчынар, торагајлар чыр сөсө бөрдөн чыгырышдылар. Гушлар анчаг чалаган, бајгус өз ја јува дагыдан пишик көрөмдө белө һај-куј гонарыларар. Буна көрө дө Орхан һөјөтин ортасына јујуруу бојааиды, агагчаларын доврөснө, һасара, дамын ғырагына бахды. Нө бир јыргычы гуш, нө дө пишик көрөмди. Анчаг онун мөктөб јолдыны Эждөр, өлиндө ресин гушатан һөјөтин о башындан јујурө-јујурө келирди.

Эждөр јолдашлары араһинда «овчу» ады илә мөшһур иди. «Овчулуғу» да буңдан ибарөт иди ки, гушатанла габагына чыхан һөр гуша, һөјвана, һөтта көртөнкөлөјө, гурбагаја да даш атарды. Орхан бунун үсүгүдө ону һөһишө данларды. Инди дө ону белө гаршыларды:

— Ај залым «овчу», көр нечө мөшһур олусбан ки, гушлар сөни узсагдан көрөн кимни таныјар. Залымгар сөни көрөндө, бир һај-куј гонарылар ки, сәз билдим, чалаган, ја пишик көрүблөр.

Эждөр Орханын бу сөзләриндөн даһа да ловгаланыб деди:

— Орхан, сизин һөјөт лап осил овландыр ки!.. Мөн бурада олсам, кундо азә оп-оп беш гуш вурарам.

Орхан деди:
— Јох, Эждөр, бура овлаг

дејил, гөрүлдур, гөрүт!.. Гөрүгда гуш вураны иса бөрк чазаландырылар, билдиз?!..

Орханла далаһна-далаһна Эждорин козу агагчаларда иди. Елә билдирсиз ки, о, агагчаларда бол мејваларө, гөһонк јашыя јарнагалар, будаглардакы рөһкбөрөһк күлдөрө-чичкөлрө тамаша едирди? Јох!.. Онун ојаг көзлери һөһишө олдугу кимн, јенө дө вурмага гуш ахтарыларды.

Бирдөн сых јарнагыи өнчир агагында бир сарыкөһөк гушу корду. Эждорин көзлери сичан көрүш ач пишијин көзлери кимн парыдајыб бөрәлди. Гушатапа бир даш гөрмаг иһөјөндө Орхан онун эһин тутду:

— Бура бах, Эждөр!.. Иһөјирсөн ници, иһөјирсөн ницимө, анчаг бурада гуш вурмаг олмаз!..

Эждөр көзүнү гушдан чөкөмөдөн дартынды, ама Орхан ону бурхамады.

Эждөр инчымин һалда деди:

— Нө олар еј, јөһин бир гуш сөһи үчүн јолдашдан артыгдыр? Гөј һеч олмас бир доһө вурум да...

— Јох, һеч јарым доһө дө олмаз!.. Оки, гагды јолдаһлыга о гушлар да мөһин јолдашларын, достларымыр.

Эждөр нин белө көрөнт дө деди:

— Бир бах, көр өнчир нечө јөһир! Вөс өнчирлөрө һајфин көһмир?

Орхан күлө-күлө деди:

— Сан дө нө гөдөр иһөјирсөн је! Эңир дө је, узум дө је, һөјә да, пар дө да... Анчаг гушларда пиши олмасин!

Эждөр јенө күсүш кимн деди:

— Чох сар ол, мөһи гушлар тај еләјирсөн!

— Бајаг једим ки, гушлар да мөһин јолдашларын, достларымыр. Бир дө ки, бурада онлар өз палларыни јөһирлөр. — Нечө јөһин өз паллары-

ни? Мөкөр гушлар сизинлө бага шөрикдир?

— Бах, бу сөзү јакшы дедим!

— Нансы сөзү?

— Шөрик сөзүңү... Догрудан да гушлар бизинлө бага шөрикдир. Чүнки онларын бурада өмөји дө вар, најы да...

Эждөр Орханын бу сөзлөрини баша дүһмөди. Елә билди ки, зарафат еләјир: Күлө-күлө сорушду:

— Нечө јөһин?..

Орхан деди:

— Јохса шанаһырсан? Он-да өсвөл о гушатыни вер, һөлөһик мөјдө галсын. Ал мөһин бу һөсир палагыны гөј баһица ки, гушлар сөһи талимассылар. Сонра да о сөботи көтүр, кедок, бир аз мејвө дөрөк. Галаһ иһөјлери озун көрөсөн.

Орхан Эждорин гушатыны алыб, чһиндө кизлөтди. Һөсир палагыны онун баһына гөјду. Сөботи көтүрүб кетдилөр.

Һөјва агагына чатапта көрдүлөр ки, ики шанаһиник агагы алыгда көһинир. Орхан Эждөр и сахлајыб деди:

— Дајаң, кезалты бу гушлар дигтөлә бах!..

Онлар инсин да дајаһыб гушларла тамаша елдилөр. Алабөзөк, башы дараглы, гөһонк шанаһиник гушлары агагы алыгда јөһин-јөһин көзир, узун иһи димдиклери ни далабат јумшаг нөһ гума багырыб чыхарып, өрада нөсө тапыб јөһирдилөр.

(Арды вар).

(ҺЕНАЈ)

Орхан голлу-будагыла гара тут агагынын алында отуруб чај ичирди. Бирдөн агагдан иһи бир тут дүз онун стоканын иһинө дүшдү. О, баһыны гадырыб агача бахды.

Орада гөһонк бир чил сыгырчыи бојуну өйиб, хырда мунчур көзлери илә Орханла бахыларды. Орхан күлө-күлө ону бармағы илә һөдөлөди:

— Ај дөчөл! Сүфрөһи буламаг иһөјирсөн ки, анам мөһи далаһсын?!..

Сыгырчыи сие бил доғрудан да она саташырды. Јепдөдө бир туту димдијинө алыб онун үсүгүнө ағды. Орхан ону фитлә чагырды. Гуш бир-иһи доһө дө бојуну өйиб, ашагы будагалара һоппаиды. Сонра столун үсүгүнө гонуб, сүфрөдөки чөрөк ғырынтыларыны дөһлөмөјө башларды.

Орхан бир парча чөрөк овхалајыб овчунда гуша узатды. Сыгырчыи бојуну уздыб онун эһиндөк чөрөк ғырытларыни димдикләди: Димдијинин иһи учу Орханын өвчүна багды. Орхан бирдөн «сүф» еләјиб, өһин чөкди. Гуш тез һоппаиды лап јакһидакы будага гонду. Орхан ону јенө бармағы илә һөдөлөди:

— Ај ачкөз, өһин иһө димдиклөрүңиз?..

Сыгырчыи фит вериб јолдашларыни да чагырды. Учлөрдө сыгырчыи да келди. Он-

Азербайжан пионери

Азербайжан ЛККИ МК-н В. И. Ленин адына пионер
 тәшкилаты Республика Шурасынын органы (1938-чи илдән чыкыр)
 «Пионер Азербайджана» Орган ЦК ЛКСМ Азербайджана
 и Республиканского Совета пионерской организации им. В. И. Ленина

№ 14 (2620)

18 ФЕВРАЛ 1972-чи ил.

Гәжәтәи 1 гәл.

Микайыл РЗАГУЛУЗАДА.

(ҺЕКАЈӘ)

Орхан Эждәрә деди:
 — Бах, корүрсеним? Бу
 ниятишиликләр гурд-гушу
 јирләр. Беләликлә агачлары
 эйванверичиләрдән горурурлар.
 Бу сөзләрдән сонра Орхан
 агача јакынлашды. Јетишини,
 ири сапсары һејвалардан дәр-
 риб сәбәтә гәйдү.

Онлар сых будаглы јам-
 ышыл бир нар агачына јакын-
 лашдылар. Агач гынгырмазы
 ири нарлар илә долу иди. Нар
 о гәдәр чох пә ири иди ки, агач-
 ып будаглары әйләнишди.
 Бир нечә будагын алтына да-
 ја јермишиликләр ки, сым-
 масын.

Орхан ири бир нар дәрди.
 Бу заман бир гуш ырылыта
 илә Эждәрәни аз тала буруйна
 тохунараг учуб кетди. Эждәр
 бәрк дикениш, керн ешчрады
 пә чыгырды:

— Вај, бу пә гушдур, ај
 Орхан, елә билдим мөзәһан-
 дыр, мәни санчага!..

Орхан күлә-күлә деди:

— Горхма, бизим багда
 адам санчаг гуш олмаз. Бу
 гуш бирәбиттән гушдур.
 Дүздүр, балбалачадыр, амма
 онуи бадачалыгына бахма. Ја-
 ман чәлд пә зноәк гушләр.
 Бирчә сәниә дә бир јердә лүв-
 маз. Будаглары, јарнаглавы
 бир-бир казып, көзә корүнә-
 јөн бүтүи хырдача гурд-гушу
 гышыр.

Орхан илә Эждәрә үзүмләю
 чатанда, ајагларынын алтын-
 дан ион бир көртәнкәлә гач-
 ды. Буну көрән Эждәр Орха-
 нын үстүнә чүмдү:

— Теә о гушатаны вер,
 ону вәнчү!

— Сәнә дедим ки, бупала
 һеч ләйн өврмаг олмаз. Ону
 иңјә аурбәян ки?

— А... Билмирсән? Ахы

(Сону. Әввали гәзетимизин
 16 феврал 1972-чи ил та-
 рихли нәпрәсиндә):

көртәнкәлә иланә зәһәр
 верир.

Орхан бәркдән күздү:

— Буну сәнә ким деди?
 — Нечә ким деди? Елә
 һамы белә дедир дә.

— Ким дедир дедим, бош
 сөздүр. Елә шеј јөхдур. Илан
 һара, көртәнкәлә һара? Эждәр
 дүзүңү билмәк итәрсән, илан
 көртәнкәләни дә, сичаны дә,
 гурбағаны дә јејә биләр. Амма
 көртәнкәлә чох фәјдалы һеј-
 вандыр. Билмирсән о, баг-багча-
 ја эйван верән пә гәдәр гурд-
 гушу тәләф едир?!

— Еһ, сәнә гәлсә, дәр-
 соң ки, лап илан дә хейрли
 һејвалдыр, ону дә олдүрмәк
 олмаз...

— Бәс нечә? Билмирсән
 ки, зәһәрли иланлары бәсә-
 јиб артырырлар, оныларн зә-
 һәрндән дәрман һазырлајыр-
 лар?

— Сән бунлары һардан би-
 лирсән, ај Орхан?

— Сән дә бош вахтларып-
 да гушларын даланча дүшмә-
 сы, фәјдалы китаблар охусан
 чох шеј өјрәнәрсән..

Бу сәбәтдән сонра онлар
 бир хейли үзүм дәрп, һәјәтә
 гәјитдылар.

Орхан сәбәтдән мейвәләри
 ар тут ағачынын алтындыкы
 столун үстүнә дүзмәјә баш-
 чады.

Бу вахт Орханын аңасы
 илә Эждәрәни аңасы ерһәт
 едә-едә һәјәтә чыкып, ола-
 нын јанына кәлдиләр.

Эждәрәни аңасы јамјашыл
 агачлары: рәикбәрәнк күлдә-
 рә-чичәкләрә, столун үстүндә
 олан асы-ғаралы ири-
 килә үзүм салхымларына баха-
 баха деди:

— Көз дәрмәсин, пә јакшы
 бағыныз-багчыныз вар! Бу
 мейвәләри өз көзләримлә кор-
 мәсәјдим, инанмаздым. Елә
 бия бирчә-бирчә сечиб агачла-
 ра дүзүбләр. Гушлар дә чәпчәһ
 бурур, адамн үрөји ачы-
 лыр... Бизим багла буранн
 пә арасы вар ки? Ајагла кет-
 сән, јарымча саат јоладур.
 Амма бизим һејвалар гөз бойда
 олар, һамысы дә өјрү-үјрү,
 гурдла. Нар һеч әмәлә кәлмир.
 Елә фыңдыг бойда олаңда
 ағача чүрүјүр. Ағачларын
 јарыдан чоху гурујуб. Гәлан-
 лар дә сапсары, јарнаглары дә
 дәләмә-дешик. Јаман гурд-гуш
 дараныш...

Орханын аңасы сорунду:

— Бәс елә иңјә? Јогин
 кишинин бага бахмага вахты
 чатмыр.

Эждәрәни аңасы чанаб
 верди:

— Јох... Киши өлдән дү-
 шүб, күбрә дә верир, дәрман
 дә сәипр.. амма һеч бир ко-
 мәрји олмур. Јазда бүтүи баг-
 лар кими, бизим агачлар дә,
 чичәкләип, јарнаглапнар.
 Амма бир аз кечир, һәр агача
 бир азар дүшүр, һамысы то-
 лоф олар... Елә бил бағы тия-
 симләјибләр.

Буну ешидән Орхан чыдан
 һалда деди:

— Догрудур, хала. Сизин
 бағы тиясимләјибләр. Амма
 мән һәмнн тиясим ача би-
 ләрәм.

— Нечә ачарсап, а бала?—
 дедә Эждәрәни аңасы марағча
 сорунду.

Орхан деди:

— Хала, баг елә күңү бу
 күн, бурдан кәдән кими, мә-
 ним јолдәшым бу Эждәрә бир
 балача бәл верин. Вағын тәп
 ортасында бир гарын ешиндә-
 беш гарын дәрдиңкәлә бир
 гују газсын.

Сонра...

Орхан бура чатаңда, бир
 гәдәр ара верди. Диггәлә
 Эждәрәни үзүнә бахды. Аналар
 дә көзләрини олардан чок-
 ми, сөзүн ахырыны көзлә-
 јирдиләр.

Орхан һамынын диггәтинин
 онда олдуғуну корүб, әлини
 ағыр-ағыр чыбиңә салды. Эж-
 дәрәни рәзин гушатаныны чы-
 харды. Әлиндә јуклары гал-
 дырды. Јарымчыг салмыш
 сөзүңү даланмы деди:

— Сонра да, бах, бу гуш-
 атаны һәңүн гушынн лап ли-
 бинә атыб, үстүнә пә ағыр
 бир дан гәбевн, моһмак бәс-
 дырсын. Ынә дә әлиң гуш-
 атан алмасын. Онда кәлән ил
 пә вахт сизин баг дә бизим
 баг кими олар.

Бу дә сизин бағын тиясим!